

**UCHWAŁA NR LII/404/2023
RADY MIEJSKIEJ W OSTROROGU**

z dnia 6 listopada 2023 r.

**w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej
oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2028.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 40 ze zmianami) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (tekst jedn. Dz. U. z 2021r., poz. 1249), Rada Miejska w Ostrorogu uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2028”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała Nr XXXIII/287/2021 Rady Miejskiej w Ostrorogu z dnia 21 grudnia 2021 roku.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta i Gminy Ostroróg.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2024 roku.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Ostrorogu

Tomasz Antoniewski

PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE OSTRORÓG NA LATA 2024-2028

**Ośrodek Pomocy Społecznej
ul. Wroniecka 14
64-560 Ostroóg**

Ostroóg, grudzień 2023

SPIS TREŚCI

Wstęp.....
Charakterystyka zjawiska przemocy domowej.....
Analiza problemów społecznych w gminie Ostroróg w 2022 r.....
Cele Programu.....
Założenia Programu
Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu
Zagrożenia w realizacji zadań
Sposób realizacji celów
Monitorowanie realizacji Programu i sprawozdawczość
Realizatorzy programu.....
Źródła finansowania Programu.....

WSTĘP

Zjawisko przemocy domowej długo było niezauważane, marginalizowane w świadomości społecznej. Od kilkunastu lat zaczęto podejmować działania mające na celu przeciwdziałanie temu zjawisku i zmniejszeniu skutków społecznych tego zjawiska. Jest to możliwe tylko przy współpracy różnych służb, do których należy dbanie o prawidłowy rozwój i funkcjonowanie rodziny.

Aktem prawnym regulującym tą współpracę jest Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r. (tekst jedn. Dz. U. z 2021 roku, poz. 1249). Określa ona zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz zasady postępowania wobec ofiar przemocy i wobec sprawców przemocy. Zadaniem gminy, do którego realizacji zobowiązuje Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej jest m. in.: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej.

Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej w Gminie Ostroróg na lata 2024 - 2028 zawiera charakterystykę zjawiska przemocy domowej, analizę problemów społecznych w gminie Ostroróg w roku 2022 oraz określa cele i założenia Programu. W Programie zdiagnozowano zasoby Gminy i zagrożenia, które można napotkać w realizacji Programu. Omówiono sposób realizacji Programu oraz sposób jego monitorowania i składania sprawozdawczości właściwym organom administracji rządowej i samorządowej. Program zawiera informacje o źródłach jego finansowania.

Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej w gminie Ostroróg ma charakter długofalowy, ponieważ jego działania obejmują lata 2024 - 2028. Założeniem jest ewaluacja Programu i jego zmiany w miarę potrzeb i sytuacji społecznej.

2. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej, określa przemoc domową jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, które narusza prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, także seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym oraz wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u ofiar przemocy.

Wielu osobom przemoc kojarzy się z biciem, znęcaniem fizycznym i stosowaniem do tego niebezpiecznych przedmiotów. Przemocą jest jednak także wyzywanie, poniżanie człowieka, ranienie jego uczuć, niszczenie należących do niego rzeczy, ograniczanie jego wolności i swobody oraz izolowanie od otoczenia. Przemocą jest nie tylko podejmowanie działań, ale również ich zaniechanie, kiedy prowadzi to do cierpienia i krzywdy drugiego człowieka.

Przemoc jest zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcjonalności rodziny. Bez względu jednak na to, czy początkuje dysfunkcję rodziny, czy stanowi jej efekt, jest zjawiskiem negatywnym o dużej szkodliwości społecznej. Przemoc domowa narusza poczucie bezpieczeństwa jej członków, prowadzi do naruszeń norm moralnych i prawnych, a w efekcie może doprowadzić do zmian w psychice osób nią dotkniętych, bowiem przemoc ze strony osoby najbliższej jest doświadczeniem traumatycznym.

Wyróżnić można różne rodzaje przemocy:

1. fizyczna – agresywne zachowanie polegające na użyciu siły, które prowadzi do naruszenia nietykalności cielesnej ofiary (m. in.: popychanie, szarpanie, policzkowanie, uderzenie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie przedmiotów lub narzędzi niebezpiecznych, mogących spowodować utratę zdrowia lub życia);
2. psychiczna – agresywne działania wykorzystujące mechanizmy psychologiczne powodujące obniżenie poczucia własnej wartości ofiary i pojawienie się stanów lękowych i nerwicowych (m. in.: wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami);
3. ekonomiczna – uniemożliwianie dostępu do wspólnych środków finansowych, które prowadzi w efekcie do uzależnienia ofiary od sprawcy przemocy (m. in.: odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy);
4. seksualna – wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych lub niechcianych praktyk seksualnych w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy (m. in.: stosowanie przemocy lub zagrożenie jej użyciem, żeby zmusić ofiarę do stosunku);
5. zaniedbanie - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych osób zależnych.

Powyższe formy przemocy mogą się przenikać, rzadko występują oddzielnie.

Zjawisko przemocy domowej charakteryzuje się fazami, które różnią się intensywnością i czasem trwania, a które następują po sobie cyklicznie.

Wyróżnia się trzy fazy:

1. faza narastającego napięcia – początkuje cykl, następuje wzrost napięcia i zwiększa się ilość sytuacji konfliktowych;
2. faza gwałtownej, ostrej przemocy – wybuch gniewu i rozładowanie agresji przez sprawcę przemocy, koniec tej fazy określa sam sprawca przemocy, bowiem ofiara nie ma żadnego wpływu na jego zachowanie;
3. faza „miodowego napięcia” – sprawca przemocy wyraża swoją skruchę i obiecuje, że taka sytuacja już się nigdy nie powtórzy bądź zachowuje się tak, jakby nic się nie stało, ofiara często zapomina o zdarzeniach z poprzednich faz, co jest szczególnie niebezpieczne, ponieważ faza „miodowego miesiąca” przemija, a agresja w kolejnej fazie przemocy jest gwałtowniejsza. Jedynym rozwiązaniem jest specjalistyczna pomoc zewnętrzna.

Wokół przemocy narosło wiele stereotypów, które fałszują rzeczywistość. Stanowią usprawiedliwienie dla przemocy i braku reakcji na nią. Sprawca otrzymuje sygnał, że ma społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy.

Istnieją trzy rodzaje stereotypów, które są szczególnie groźne w przypadku przemocy domowej:

1. usprawiedliwiające przemoc – „mnie też bili i wyrosłem na porządnego człowieka”, przemoc jest wtedy gdy są ślady na ciele, przyczyną przemocy domowej jest alkohol, przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego;
2. przenoszące odpowiedzialność za przemoc na ofiary – „sama sobie jestem winna”, gdyby ofiara naprawdę cierpiała odeszłaby od sprawcy;
3. przekonania izolujące ofiary – „nie mów nikomu co się dzieje w domu”, „przemoc domowa to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „gwałt w małżeństwie nie istnieje”, „nie pierze się rodzinnych brudów publicznie”.

Przemoc, poza szkodami fizycznymi, może spowodować trwałe następstwa w psychice człowieka. Cierpią nie tylko ci, którzy są ofiarami, ale również ci, którzy są bezsilnymi świadkami obserwującymi akty przemocy. Są to najczęściej dzieci. Doświadczanie przemocy uczy agresywnego stylu zachowania, zmniejsza opór przed agresywnym zachowaniem, zaburza poglądy na rozwiązywanie konfliktów. Przemoc domowa niesie za sobą ogromne koszty, które ponoszą zarówno jednostki, jak i społeczeństwo, dlatego tak ważne jest przeciwdziałanie przemocy domowej.

3. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE OSTRORÓG W 2022 r.

Z danych będących w posiadaniu Ośrodka Pomocy Społecznej w Ostrorogu wynika, że w 2022 r. 139 rodzin z terenu Gminy Ostroróg było objętych pomocą społeczną w formie pomocy finansowej i rzeczowej. Łączna liczba osób w rodzinach objętych pomocą wyniosła 269 osób. Powodem, dla którego pomoc była udzielana najczęściej było długotrwała lub ciężka choroba któregoś z członków rodziny. Drugim z kolei powodem była niepełnosprawność, a trzecim bezrobocie. Jednak w większości wypadków przyznanie pomocy nie jest podyktowane tylko jednym powodem. Najczęściej tych powodów jest kilka. Według danych Ośrodka, wśród rodzin korzystających z pomocy finansowej i rzeczowej, u 1 z nich powodem przyznania pomocy była m. in. przemoc domowa.

W 2022 roku do Zespołu wpłynęło 11 zgłoszeń o podejrzeniu występowania przemocy domowej: 5 Niebieskich Kart założyli funkcjonariusze policji, 4 Niebieskie Karty założyli pracownicy socjalni, 1 Niebieska Karta została założona przez Przedszkole „Miś Uszatek” w Ostrorogu i 1 Niebieska Karta została założona przez Zespół Szkół Specjalnych w Szamotułach. Kontynuowano 1 sprawę rodziny z 2021 roku. Grupy robocze wezwały na rozmowę osoby podejrzewane o stosowanie przemocy w rodzinie oraz zaprosiły na rozmowę ofiary przemocy domowej.

Członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego omawiali również sytuacje rodzin, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze z dziećmi oraz zaniedbania dzieci ze strony rodziców.

W roku 2022 r. członkowie zespołu zamknęli 1 Niebieską Kartę założoną w 2021 r. oraz 3 Niebieskie Karty założone w 2022 r.

4. CELE PROGRAMU

Cel główny Programu: przeciwdziałanie przemocy domowej oraz ochrona ofiar przemocy domowej.

Cele szczegółowe Programu:

1. podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej oraz zaangażowania społeczności lokalnej w sprawach związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie poprzez systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska oraz informowanie o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy,
2. zwiększenie dostępności oraz efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej,
3. zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej,
4. zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy,
5. zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc.

5. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Poprzez realizację celów Programu zakłada się:

1. zmianę świadomości mieszkańców na temat zjawiska przemocy domowej oraz zaangażowanie w sprawy związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej,
2. promowanie wartości rodzinnych i metod wychowawczych bez użycia przemocy.
3. edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w temacie przemocy domowej,
4. działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Program kierowany jest do:

- o ofiar przemocy domowej,
- o sprawców przemocy domowej,
- o świadków przemocy domowej.

Program przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej w Gminie Ostroróg na lata 2024 – 2028 będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

1. Ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
2. Ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
3. Ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

6. CZYNNIKI GWARANTUJĄCE WŁAŚCIWĄ REALIZACJĘ PROGRAMU

1. Profesjonalne kadry, specjaliści z różnych dziedzin;
2. Gotowość do współpracy instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej;
3. Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
4. Istnienie sprawdzonych procedur – Niebieskie Karty;
5. Istniejące zaplecze instytucjonalne, m.in.: Urząd Miasta i Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjno – Informacyjny, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, Prokuratura, Sąd Rodzinny, kuratorzy sądowi, placówki oświatowo – wychowawcze, placówki służby zdrowia, organizacje pozarządowe, parafie, związki wyznaniowe;
6. Zwiększająca się świadomość społeczna na temat zjawiska przemocy domowej;
7. Dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych i pracowników innych służb z terenu Gminy;
8. Systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadre zajmującą się problematyką przemocy domowej.

7. ZAGROŻENIA W REALIZACJI ZADAŃ

1. Niedostateczna liczba specjalistycznej kadry;
2. Brak skutecznej współpracy interdyscyplinarnej;
3. Brak warunków do wykonania egzekucji eksmisji wobec sprawców przemocy (brak pomieszczeń tymczasowych w zasobach gminy Ostroróg);
4. Zbyt mała ilość programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy (oświata, służba zdrowia);
5. Niski poziom świadomości społecznej na temat przemocy domowej i jej konsekwencji oraz wynikająca z tego bierność i tolerancja społeczna dla tego zjawiska;
6. Obecnie brak stałego zabezpieczenia finansowego dla realizacji Programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony ofiar przemocy domowej;
7. Brak wynagrodzenia dla członków ZI i dla specjalistów, co powoduje brak motywacji członków Zespołu Interdyscyplinarnego;
8. Funkcjonujące w społeczeństwie mity, przekonania i stereotypy na temat przemocy domowej;

9. Niski poziom wiedzy społecznej nt. istniejącego zaplecza i możliwości korzystania z pomocy;
10. Brak współdziałania rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów.

8. SPOSÓB REALIZACJI CELÓW

1. Podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej oraz zaangażowania społeczności lokalnej w sprawach związanych ze zjawiskiem przemocy domowej poprzez systematyczne pogłębianie wiedzy na temat zjawiska oraz informowanie o instytucjach udzielających specjalistycznej pomocy:

- o kampanie edukacyjno – informacyjne rozpowszechniane za pomocą dystrybucji ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków;
- o edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, organizowanie konkursów wśród dzieci i młodzieży;
- o szkolenia na temat przemocy, podczas których propagować będzie się skuteczne sposoby powstrzymywania przemocy oraz obalać mity na temat przemocy.

Podmiotami realizującymi powyższe działania będą placówki szkolne i oświatowe, Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny.

2. Zwiększenie dostępności oraz efektywności działań profilaktycznych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej:

- o stworzenie bazy danych na temat adresów instytucji, organizacji pozarządowych świadczących pomoc dla rodzin doświadczających przemocy domowej;
- o wdrażanie programów wczesnego rozpoznawania i reagowania na sygnały występowania przemocy w rodzinie bądź wystąpienie zagrożeniem przemocy;
- o regularne zamieszczanie w lokalnych tablicach ogłoszeń informacji o miejscach, gdzie udzielana jest specjalistyczna pomoc;
- o edukacja dzieci i młodzieży z zakresu radzenia sobie z trudnymi emocjami, stresem, rozwiązywania konfliktów;
- o zwiększenie dostępności do mediacji jako nieagresywnej metody rozwiązywania konfliktów.

3. Zwiększenie kompetencji zawodowych pracowników zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej:

- o udział w szkoleniach, seminariach i konferencjach dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie osób, które pracują w instytucjach i organizacjach zajmujących się problemem przemocy domowej;
- o zapewnienie możliwości udziału w superwizji pracownikom instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

4. Zapewnienie kompleksowej pomocy osobom doznającym przemocy:

- o funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego;
- o prowadzenie Punktu Konsultacyjno – Informacyjnego;

- o prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej;
- o zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmiotami realizującymi powyższe działania będą: Ośrodek Pomocy Społecznej, Zespół Interdyscyplinarny, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, przedstawiciele oświaty, przedstawiciele służby zdrowia

5. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc:

- o stworzenie bazy danych na temat istniejących rozwiązań w zakresie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych w odniesieniu do sprawców przemocy domowej;
- o izolowanie sprawców przemocy zgodnie z obowiązującymi przepisami;

Podmiotami realizującymi powyższe działania będą Ośrodek Pomocy Społecznej oraz wszystkie instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

9. MONITOROWANIE REALIZACJI PROGRAMU I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji Programu będzie prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrorogu na podstawie informacji przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji. Sprawozdania poszczególne podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka pomocy Społecznej w Ostrorogu.

Roczne sprawozdania z realizacji Programu będą przedstawiane Burmistrzowi Miasta i Gminy Ostroróg do dnia 31 marca każdego roku.

Bieżący monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz wdrażanie ewentualnych działań korygujących.

Ostateczne efekty realizacji Programu zostaną podsumowane w roku 2028, po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji i zostaną zawarte w raporcie z monitoringu, który zostanie przedstawiony Radzie Gminy Ostroróg.

10. REALIZATORZY PROGRAMU

- Urząd Miasta i Gminy Ostroróg
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrorogu
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrorogu
- Zespół Interdyscyplinarny przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Ostrorogu
- Wydział Edukacji i Ochrony Zdrowia Urzędu Miasta i Gminy Ostroróg
- Szkoły i inne placówki oświatowe na terenie Gminy Ostroróg
- Placówki służby zdrowia, publiczne i niepubliczne, na terenie Gminy Ostroróg
- Policja
- Caritas
- Kościoł, związki wyznaniowe
- Lokalne media

11. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Ostroróg, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Uzasadnienie
do uchwały nr LII/404/2023
z dnia 6 listopada 2023 r.

w sprawie: Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej na lata 2024-2028.

Samorząd gminny realizuje zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy domowej w postaci gminnego programu uchwalonego przez radę. Podjęcie uchwały umożliwi finansowanie zadań wynikających z przedstawionego Programu.